

никами спиртових і лікєро-горілочних заводів, було утримати внутрішній ринок. Закон Республіки Казахстан "Про державне регулювання виробництва й обороту етилового спирту й алкогольної продукції" визначає, що виробництво етилового спирту й алкогольної продукції допускається при наявності ліцензії й паспорта виробництва; виробництво етилового спирту й алкогольної продукції допускається в стаціонарних виробничих приміщеннях і на встаткуванні, що належать виробникам на праві власності й відповідних кваліфікаційних вимог; виробництво етилового спирту й алкогольної продукції двом і більше ліцензіатам у тих самих стаціонарних приміщеннях і встаткуванні забороняється; виробництво допускається тільки за адресою, зазначеною в ліцензії; виробництво етилового спирту й алкогольної продукції повинне здійснюватися відповідно до вимог, встановлених нормативними правовими актами в області технічного регулювання, положень стандартів або інших документів [16].

Отже, світова практика свідчить, що без державного регулювання ринок спиртової та лікєро-горілочної продукції існувати не може. Перераховані вище заходи показують, що виробництво і продаж саме алкогольних виробів є предметом підвищеної уваги державних органів.

Висновки. Отже, світова практика свідчить, що без державного регулювання ринок спиртової та лікєро-горілочної продукції існувати не може. Перераховані вище заходи показують, що виробництво і продаж саме алкогольних виробів є предметом підвищеної уваги державних органів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пыхов В. Г. Экономика, организация и планирование спиртового производства. / Всеволод Гаврилович Пыхов – М. : Пищевая промышленность, 1973. - 260 с.
2. Гінтовт В. Ю. Велика Радянська енциклопедія. / В. Ю. Гінтовт. - Київ, С. 160.
3. Парагульгов О. Д. О госмонополии на спирт, системе уплаты акцизов и госрегулировании алкогольного рынка / О. Д. Парагульгов // Пищевая промышленность. – 2005. - № 4. – С. 42-43.
4. Монополия. Зарубежный опыт // Акциз. - № 1. - 2006. - С. 11-18.
5. Янушкевич В. Для чего нужны малые спиртзаводы России / В. Янушкевич // Пищевая промышленность. - № 1. – 1998. – С. 62.
6. Антощенко Н. Етанольний альянс не за горами? / Н. Антощенко // Агровісник. – 2007. - № 4 – С. 85-86.
7. Бойко П. Спирт для автомобілів (зарубіжний досвід) / П. Бойко // Харчова і переробна промисловість. – 2003. - № 1. – С. 5-6.
8. Белого Ив. Секрет фирмы / Ив Белого // Зерно. – 2007. - № 1. – С. 41-49.
9. Ментюкова С. / С. Ментюкова, И. Парфентьева. Приложение к газете «Коммерсантъ». - 2007 - № 168. – 19.09.
10. Лихтенберг Л. А. Спиртовое производство России на пороге XXI века / Л. А. Лихтенберг // Пищевая промышленность. – 2000. - № 7. – С. 52-54.
11. Ярмош В. И. Проблемы и перспективы спиртовой отрасли / В. И. Ярмош // Производство спирта и ликёроводочных изделий. - № 2. – 2002. – С. 4.
12. Федеральный Закон Российской Федерации «О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции» от 19 июля 1995 года.
13. Щеглов А. Россия. Чиновники следят за градусом / А. Щеглов, М. Сергеев // Независимая газета. – 13.11.2006.
14. Кушхов Г. Закономерности развития интеграционных процессов в АПК региона / Г. Кушхов // Международный сельскохозяйственный журнал. – 2006. - № 1. – С. 9-11.
15. Стерновский Н. Не верите?! - Приезжайте убедитесь сами / Н. Стерновский // Пищевая промышленность. – 1996. - № 5. – С. 45.
16. Закон Республіки Казахстан 16.07.1999 N 429-1 "Про державне регулювання виробництва й обороту етилового спирту й алкогольної продукції".

УДК 657.422.6

ОЩЕПКОВ О. П., канд. екон. наук, доцент, МАКСИМЕНКО Н. В., магістр
Одеська національна академія харчових технологій

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ВИРОБНИЧІ ЗАПАСИ» В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

В статті розглянуто різні підходи до визначення поняття «виробничі запаси». Запропоновано свій варіант бачення даного терміну.

Ключові слова: запаси, матеріальні запаси, предмети праці, оборотні активи, виробничі запаси.

The paper considers different approaches to the definition of "inventory" concept. Our variant vision of the term proposes in the article too.

Keywords: stocks, inventories, objects of labour, current assets, inventory.

Вступ. Виробничі запаси відіграють чи не найважливішу роль в роботі самого підприємства. Без наявності складу, структури виробничих запасів неможливо уявити забезпечення безперервного процесу виробничої діяльності.

В процесі господарської діяльності підприємство використовує різного роду запаси, які відносяться до оборотних засобів, називаючи їх виробничі запаси. Проте спроби виявити сутність даного поняття при багатоваріантному їх дослідженні не дали бажаних результатів. Виходячи з цього, для попередження непорозумінь в бухгалтерському обліку необхідно чітко визначити сутність поняття «виробничі запаси». Чітке визначення категорії «виробничі запаси» потрібне ще й для ведення аналітичного обліку запасів. Особливо це матеріали – основні і допоміжні, паливо, тара, технологічне переоснащення та інше. В рамках субрахунків виробничі запаси потрібно розподіляти. Таким чином, ми будемо точніше знати наші потреби і планувати виробничі запаси на реалізацію у виробництві.

Дослідженням цієї проблеми займалися низка українських вчених: Китайчук Т.Г., Дерев'яно С.І., Бутинець Ф.Ф., Зубілевич С.Я., Юревич Н.С., Свірко С.В. Аналіз показав, що кожен з дослідників має своє бачення сутності терміну, кожне з яких по своєму віддзеркалює поняття виробничі запаси.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз існуючих визначень поняття «виробничих запасів» з урахуванням нормативно-правових документів, в яких відображається це поняття, й висновок про власне бачення цього поняття, яке якнайширше і точніше передає сутність виробничих запасів.

Результати. В науковій літературі досить часто зустрічається велика кількість наукових понять, пов'язаних із запасами, проте потрібно враховувати й той факт, що кожне з них має своє власне тлумачення. В деяких джерелах під поняттям «виробничі запаси» розуміють предмети праці, на які спрямована праця людини, що будуть становити матеріальну основу для створюваного продукту. Але предмети праці тільки основна частина виробничих запасів.

При визначенні поняття «запаси» використовують поняття «матеріальні оборотні активи» й «матеріальні цінності». Але поняття «цінність» є ознакою, якісним показником, що характеризує запаси як економічні елементи, які мають користь для їх власника і можуть принести економічні вигоди. Також «матеріальні оборотні активи» включають не

тільки виробничі запаси, але і готову продукцію, товари, незавершене виробництво.

Виробничі запаси відносять до складу оборотних активів, тому що вони можуть бути перетворені на грошові кошти протягом року або одного операційного циклу.

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» витіснено звичне поняття «товарно-матеріальні цінності». Згідно П(С)БО 9 під запасами розуміють активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством [3].

Згідно Наказу Державного казначейства України, запаси - це оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування (або перебувають у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується, протягом одного року [1].

Згідно Положення Фонду державного майна України, запаси - активи, які утримуються для продажу за умови звичайної господарської діяльності (товари); які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва (незавершене виробництво); утримуються для використання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг (сировина, матеріали тощо) [2].

Чаюн І.Ю., Бондар І.Ю. визначають виробничі запаси, як матеріальні ресурси, необхідні для забезпечення розширеного відтворення, обслуговування сфери нематеріального виробництва та задоволення потреб населення, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання [7, с. 44].

Бутинець Ф.Ф. визначає виробничі запаси як придбані або самостійно виготовлені вироби, які підлягають подальшій переробці на підприємстві. До них відносяться: паливо, тара і тарні матеріали, сировина і матеріали, запасні частини, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, будівельні матеріали, матеріали, передані в переробку, матеріали сільськогосподарського призначення, інші матеріали [5, с. 303].

Виробничі запаси як накопичення ресурсів, що

перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, визначає Сопко В. В свою чергу, він вважає, що запаси — це сукупність матеріальних благ, вироблених невідомо для чого й кого, які навряд чи колись взагалі будуть використані за призначенням [6, с. 56]. А все це відбувається тому, що ці запаси заготовляє й зберігає зовсім не той, хто їх у майбутньому буде споживати.

В цьому є протиріччя між першим і другим поясненням. Виробничі запаси заготовляють для власного виробничого споживання.

Лень В.С., Гливенко В.В. визначають виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес; складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів [4, с. 113]. На нашу думку, це найбільш правильне поняття, яке характеризує виробничі запаси. Структура виробничих запасів на кожному підприємстві залежить від особливостей галузі або сфери його діяльності, при цьому, в рамках однієї галузі, але відповідно до структури виробництва. Так, на підприємствах м'ясопереробної галузі основними видами виробничих запасів є сировина.

Висновки. В наш час виробничим запасам віддається одне з особливих місць у складі майна та структурі витрат підприємства. Аналізуючи думки різних вчених можна прийти до висновку, що виробничі запаси займають значне місце у господарській діяльності підприємства. Адже від достовірності, об'єктивності, правдивості та повноти відображення господарських фактів, пов'язаних із рухом виробничих запасів, залежить ефективність показників діяльності підприємства.

Виходячи з цього, виробничі запаси - лише ті матеріальні цінності (сировина, матеріали, тара та тарні матеріали, напівфабрикати та комплектуючі матеріали), які безпосередньо використовуються для виробництва продукції. Цінності, які прийняті на збереження чи переробку, не належать підприємству й не вважатимуться виробничими запасами. Таким чином, основними критеріями, які характеризують виробничі запаси, є:

- 1) утримання для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг;
- 2) перебування у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- 3) в умовах надзвичайної ситуації можуть бути продані як товар.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Інструкція з обліку запасів бюджетних установ. Наказ Державного казначейства України 08.12.2000 N 125. Зареєстровано в Міністерстві Юстиції України 21 грудня 2000 р. за N 937/5158.
2. Фонд Державного майна України. Наказ про Положення про порядок віднесення майна до такого, що включається до складу цілісних майнових комплексів державних підприємств, які не підлягають приватизації (Положення, п. 1.1) N 787 від 05.05.2001. - м. Київ.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 року № 246. Зареєстровано в Міністерстві Юстиції України 2 листопада 1999 року за № 751/4044 // Бухгалтерський облік і аудит. - 1999 р. - № 11.
4. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика. Начальний посібник. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 556 с.
5. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф. Ф. Бутинець, О. В. Олійник, М. М. Шигун, С. М. Шумкова ; 2-ге вид. доп. і перероб. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 576 с.
6. Сопко В. Бухгалтерський облік : Навчальний посібник для студентів спеціальності «Облік та аудит» вищих навчальних закладів. / В. Сопко та ін. – Тернопіль : Астон, 2005 – 496 с.
7. Чаюн І. Ю. Управління матеріало-технічним забезпеченням підприємства: навчальний посібник. / І. Ю. Чаюн, І. Ю. Бондар. – К. : Київ. нац. торг. - екон. ун-т. - 2002. - 111 с.

